

ábhair

Cur síos ar ábhair: a n-airíonna

Súil thapa ar an gceacht

Tosaigh trí gheansaí agus barr boird a mhothú, ansin léirigh focail airíonna ar chlúdach plaisteach trédhearcach: solúbtha agus trédhearcach. Láimhseálann na grúpaí tráidire comhroinnte ina bhfuil sé shampla, déanann siad an tástáil lúbtha chúramach, agus sórtálann siad na samplaí i bhfonsaí solúbtha / dolúbtha. Oibrigh an crann sórtála idirghníomhach thú féin chun na sé shampla chéanna a athshórtáil de réir trédhearcachta: athraíonn roinnt rudaí taobh. Taifeadann na daltaí an t-ábhar agus solúbtha/dolúbtha ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe, ansin pléann siad cén fáth a gcaithfidh fuinneog a bheith trédhearcach.

Cuspóirí foghlama

- Focail airíonna a úsáid, mar shampla crua, bog, solúbtha, trédhearcach, garbh agus mín
- Ábhair a ghrúpáil de réir airí amháin (solúbtha nó dolúbtha) agus na grúpaí a thaifeadadh

Roimh an gclog – ullmhúchán

Ullmhaigh tráidire amháin do gach grúpa an oíche roimh ré leis na sé rud chéanna: maide líreacáin adhmaid, píosa éadaigh, stiall pháipéir, spúnóg mhiotail, stiall de chlúdach plaisteach trédhearcach, píosa scragaill. Priontáil cártaí focal solúbtha/dolúbtha agus cuir dhá fhonsa (nó dhá limistéar ar na deasca) réidh. Coinnigh na tráidirí lána ar shiúl ó na deasca go dtí an chéim 'Mothaigh agus féach'.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
tráidire samplaí ábhar (maide líreacáin adhmaid, píosa éadaigh, stiall pháipéir, spúnóg mhiotail, stiall phlaisteach thrédhearcach ó chlúdach cáipéisí, píosa scragail)	1	grúpa	seomra ranga	aon ghiotaí sábháilte d'adhmaid, d'éadach, de pháipéar, de mhiotal, de phlaisteach thrédhearcach agus de scragall ón seomra ranga nó ón mbaile
cártaí focal airíonna (crua, bog, solúbtha, thrédhearcach, garbh, mín)	1	grúpa	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	scríobh na sé fhocal ar ghreamáin nó ar an gclár
fonsaí sórtála nó limistéir atá marcáilte go soiléir ar na deasca	2	grúpa	seomra ranga	dhá bhileog pháipéir le lipéad orthu: solúbtha agus dolúbtha
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	páipéar glan agus na leideanna taifeadta céanna scríofa ar an gclár

Pointe sábháilteachta

Lúbadh cúramach amháin: gan aon rud a bhriseadh ná a bhlaiseadh. Cuir gach sampla ar ais sa tráidire; bí ag faire nach ndéantar airm súgartha de na píosaí beaga scragail ná de na spúnóga.

Céimeanna teagaisc

- **Focail airíonna an lae inniu:** Ardaigh stiall amháin de chlúdach plaisteach trédhearcach agus smaoinigh os ard: tuar go bhfuil sí mín agus trédhearcach, déan iarracht í a lúbadh, féach tríthi. Abair stór beag focal (crua/bog, garbh/mín, trédhearcach) agus tú ag díriú ar rudaí sa seomra; ná líon an clár. Má deir páiste 'tá sé adhmaid', abair arís i gceart é: 'Is é adhmaid an t-ábhar; is airí é "crua".'
- **Mothaigh agus féach:** Luaigh riail lúbtha an ranga uair amháin: déan iarracht é a lúbadh go réidh gan é a bhriseadh; má lúbann sé gan briseadh = solúbtha. Roinneann na grúpaí an tráidire; láimhseálann gach páiste roinnt samplaí agus aontaíonn an grúpa focal amháin do gach píosa. Siúil timpeall agus fiafraigh: 'An lúbann sé gan briseadh?' Gan blaiseadh; cuirtear gach píosa ar ais sa tráidire.
- **Grúpáil iad de réir airí amháin:** Cuir lipéad solúbtha / dolúbtha ar dhá fhonsa agus ná sórtáil ach na sé shampla céanna. I gcás plaistigh righin a lúbann beagán, glac le caint ar 'beagáinín solúbtha' agus ansin socraigh le chéile de réir rialach an ranga. Má mheastar go bhfuil miotal dolúbtha i gcónaí, coinneigh an scragall in aice leis an spúnóg: an t-ainm ábhair céanna, airí difriúil.
- **Na rudaí céanna, ceist nua:** Oscail an crann sórtála idirghníomhach sa mhód taiscéalaíochta agus oibrigh thú féin é. Coinnigh na sé ábhar céanna; athraigh an cheist go 'An bhfuil sé trédhearcach?'. Abair os ard nuair a bhogann an scragall: 'Níor athraigh an scragall. D'athraigh an cheist.' Sin é an smaoineamh atá taobh thiar d'airí.
- **Taifeadaimis ár ngrúpaí:** Ná taifead ach ainm/pictiúr an ábhair agus solúbtha nó dolúbtha ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe. Fág na tráidirí nó na carnáin sna fonsaí le feiceáil. Abair os ard gur éacht é dhá shraith chúramacha a bheith déanta ag scríbhneoirí níos moille; ná cuir colúin le haghaidh 'trédhearcach' leis inniu.
- **Cén fáth a bhfuil fuinneog trédhearcach:** Ainmnigh comhpháirtithe cainte, ansin dírig ar fhuinneog agus ar bhalla sa seomra. Faigh uathu: tá ábhar na fuinneoige trédhearcach ionas gur féidir linn féachaint amach; níl an balla trédhearcach, ar mhaithe le príobháideacht agus le neart. Má deir páiste 'mar is gloine í', athfhoclaigh é ionas go luaitear an t-airí a theastaíonn don obair.

Cad ba cheart a fheiceáil

Is dócha go mbeidh siad seo solúbtha: éadach, páipéar, plaisteach trédhearcach, scragall. Is dócha go mbeidh siad seo dolúbtha: maide líreacáin adhmaid, spúnóg mhiotail. San athshórtáil de réir trédhearcachta, is é an plaisteach trédhearcach amháin atá sa ghrúpa trédhearcach; bogann an scragall in aice leis an spúnóg. Má chuireann grúpa an scragall leis na rudaí dolúbtha, de ghnáth ní dhearna siad iarracht é a lúbadh go réidh; déan an riail lúbtha arís le chéile.

Míthuiscintí agus idirghabhálacha

- Meascann páistí suas ainm an ábhair agus an t-airí: 'tá sé adhmach' nó 'ciallaíonn miotal dolúbtha'. — Coinnigh an spúnóg in aice leis an scragall: 'Is é miotal an t-ábhar. Tá an spúnóg dolúbtha; is miotal é an scragall agus tá sé solúbtha. Ní hionann an t-airí agus an t-ainm.'
- Ceapann páistí nach mbaineann ábhar ach le grúpa socraithe amháin go deo, agus mar sin bíonn mearbhall orthu nuair a athraíonn an scragall taobh. — Abair é nuair a tharlaíonn sé ar an gcrann sórtála idirghníomhach: 'Níor athraigh an scragall. D'athraigh an cheist.' Ceist amháin is féidir leat a chur faoi rud is ea airí.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Cuir i bpéirí iad ag bord an mhúinteora le cártaí focal agus pictiúir; bíodh sé mar aidhm dhá shraith chúramacha a líonadh sa Dialann (ainm/pictiúr + solúbtha nó dolúbtha), ag úsáid na gcarn sna fonsaí le féachaint siar orthu.	• Tar éis an tsórtála solúbtha/dolúbtha, iarr orthu an tráidire céanna a athshórtáil ó bhéal de réir trédhearcach / neamhtrédhearcach agus an rud a d'athraigh a rá i gcogar.	• Dúshlán: tríú ceist (garbh/mín) a ainmniú a d'fhéadfadh an rang a chur faoi na sé rud chéanna, ó bhéal amháin fós; gan colúin bhreise sa Dialann.

Nasc traschuraclaim

Nascann sé seo le sórtáil agus le tacair sa Mhatamaitic: dhá ghrúpa fonsa, ansin an tacar céanna athshórtáilte de réir rialach nua.

